

Критика та бібліографія

Бублик Л. Скромний син землі Перемиської – отець Партеній Петро Павлик / Л. Бублик. – Львів : Місіонер, 2018. – 118 с., іл.

На відміну від багатьох праць про життєвий шлях видатних діячів, які відійшли у вічність, ця невелика за обсягом книга присвячена людині, що продовжує свій земний шлях, маючи за плечима майже століття. Львівську дослідницю Людмилу Бублик до цієї теми, за її власним визначенням, привело Боже провидіння. Займаючись вивченням історії Греко-Католицької церкви та діяльності патріарха Йосифа Сліпого, авторка працювала не лише з архівами, але й накопичувала матеріали усної історії, спілкуючись із тими людьми, котрі особисто знали патріарха, сприяли його визволенню з радянських таборів та адаптації у Європі. На запрошення Релігійного Товариства Українців-Католиків «Свята Софія» вона двічі побувала у Римі, де мала багатогодинні бесіди з отцем Іваном Музичкою – багаторічним соратником патріарха в Італії. Саме той порадив авторці книги побувати у Студіоні – монастирі отців студитів у Кастель-Гандольфо, заснованому Блаженнішим Йосифом у 1965 році. На шляху до Студіону доля подарувала дослідниці знайомство з владикою Глібом Лончиною, єпископом для українців-католиків у Великобританії єпархії Пресвятої Родини у Лондоні, разом з яким вони й завітали до отця Партенія Петра Павлика, людини непересічної, з глибоким внутрішнім світом і великою любов'ю до України.

До слова, владика Гліб Лончина побував у Полтаві 6 березня 2017 року під час проведення у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка наукового симпозиуму «Патріарх Йосиф Сліпий – знайомий і незнаний» у рамках відзначення 125-ліття патріарха, організованого Інститутом історії Церкви УКУ (директор О. Турій), Київським центром УКУ та кафедрою історії України ПНПУ імені В.Г. Короленка. Виступ високоповажного гостя з Лондона на тему «Патріарх Йосиф – в'язень Христа ради ...», насичений маловідомими фактами, емоційний і урочистий, запам'ятався учасникам наукового зібрання.

Книга, про яку йде мова, має своєрідну структуру й стиль. Вона поєднує в собі суворе слідування науковій методології та образний, яскравий мовленнєвий стиль. Зміст побудований у вигляді розмови з головним героєм, отцем Партенієм, на тлі історичних подій: виселення його родини з батьківщини, переслідування УГКЦ по обидва боки українського кордону, облаштування життя українців на поселеннях. Чому авторка обрала за предмет дослідження розповідь саме про нього? Відповісти на це питання можна цитатою з її книги: «Колись я назвала скромним творцем історії отця Івана Музичку. Людину, яка старалася ніколи не виходити з тіні Глави Церкви, але була його правою рукою, лівою півкулею і надійною опорою. Отець Партеній – ще один із когорти скромних творців історії, з ким мені пощастило особисто завітати. Залишивши батьківщину, родину, друзів у юнацькому віці 16-ти років, він твердо став на шлях чернечого служіння і вже понад вісім десятиліть впевнено прямує по життю твердим кроком. Став ченцем-аскетом, який відмовився від навіть найпростіших вигод. Вдумливим і всесторонньо обізнаним науковцем, глибоким і знаючим мистецтвознавцем. Священником-провідником, досконалим взірцем як для релігійних діячів, так і для мирян. Вірним сином своєї землі, з якою розлучився назавжди. Перебуваючи так далеко від Батьківщини, щоденною тихою невтомною працею о. Партеній зробив для України подекуди більше, ніж не один голосний патріот» (с. 5).

Перша частина книги наближає читача до історії монастиря святого Ніла, заснованого у 1004 році в італійському гірському містечку Гроттафератта, у якому отець Партеній провів усе своє свідоме життя. У цьому осередку християнства східного обряду у XX столітті в різний час перебували очільники Української Греко-Католицької церкви Андрей Шептицький, Йосиф Сліпий і Любомир Гузар. Тут була відкрита одна з перших у Західній Європі друкарня, а в XX столітті ченці монастиря друкували всі українські церковні книги. Нині в цьому приміщенні влаштований музей друкарства. Ця професійна справа й визначила майбутнє о. Партенія Павлика. На пропозицію архімандрита монастиря св. Ніла Берберіні митрополит Андрей Шептицький направив на навчання друкарству п'ятьох молодих українських хлопців, аби в перспективі заснувати і в Україні монастир з друкарнею.

Далекого 1936 року о. Партеній приїхав до Гроттафератти. Не вдаючись до переказу змісту книги, зазначимо, що завдяки наполегливій подвижницькій праці він став професором-мистецтвознавцем, іконописцем, блискуче оволодів латиною і грецькою мовою, написав численні статті з мистецтвознавства. Крім того, о. Партеній створив іконостаси у чотирьох українських церквах у Великобританії, розписував святині в Італії, Німеччині, США, оволодів мистецтвом реставрації. Але варто наголосити, що справою всього життя все ж стало книговидавництво, до чого й наставляв митрополит А. Шептицький. У книзі є багато цінних фактів, що характеризують ділові та особисті якості о. Партенія, показують спільну працю з соратниками, подвижниками чернечого служіння.

Іншою вартою уваги сторінкою життя о. Партенія стало близьке спілкування і спільна праця з патріархом Йосифом Сліпим після приїзду останнього до Риму. «Одним із перших, хто зустрів Блаженнішого в монастирі, – пише Л. Бублик, – був о. Партеній Павлик. Митрополит Йосиф провів тут два тижні – від 9 до 24 лютого 1963 року – і весь цей час о. Партеній був його вірним помічником і товаришем» (с. 31). Надалі вони ніколи не поривали зв'язків.

Авторка рецензованого видання описує різні життєві епізоди героя книги з великою теплотою, показує велич його служіння Богу в усій її людській простоті. У книзі використані матеріали епістолярії, спогади, офіційні документи, які роблять виклад достатньо повним і яскравим. Її зміст ілюструють чудові фотографії, як зроблені авторкою під час роботи над книгою, так і люб'язно надані о. Партенієм з його власного архіву.

Заслуговує позитивної оцінки науково-довідковий апарат, який істотно доповнює книгу. Передусім, це розлогі коментарі, що уточнюють, пояснюють, глибше розкривають окремі події, персоналії, історичний контекст, поняття тощо (с. 74-88). Також дослідниця наводить список джерел, використаних для написання рецензованої праці (с. 89-92), іменний та географічний показник як орієнтир для читача. У «Післяслові» Л. Бублик ще раз повертає нас до питання, а чи треба писати про людей неpubлічних, скромних, котрі не переоцінюють самих себе. І відповідає: «Треба! Для нас, українців, треба! Для збереження нашої національної самосвідомості, для виховання прийдешніх поколінь» (с. 73).

Сподіваємося, що книга знайде шлях до читачів різних аудиторій. Видання належить до того особливого жанру на перетині наукового і науково-популярного, який буде однаково цікавий і студенту, й інтелектуалу, й людині, спраглий за духовністю, й навіть атеїсту, який прагне розгадати феномен віри.

На завершення кілька слів про авторку цього видання. Людмила Бублик – доктор філософії Українського Вільного Університету (м. Мюнхен, Німеччина), перекладач, дипломат, викладач, співзасновниця Ризької Української школи (Латвія), суботньо-недільної школи у Варшаві (Польща). Коло її наукових зацікавлень знаходиться у площині проблем українсько-польських взаємин у XX столітті, взаємин Церкви і суспільства, духовності українського суспільства.

Л. Л. Бабенко

* * *